DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
CYSTIRRHOEA.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

JOANNES PARNHAM,

MARYLANDINENSIS,

Societat. Phyſ. Med. S. H. necnon Societat. Med. et Med. Phyſ. Edinenſ. Sodal.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque ſolitis.

Quam ſcit quiſque libens cenſebo exerceat artem. HORAT. Epiſt.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXII.

PHILIPPO BRISCOE

ARMIGERO, MARYLANDINENSI,

Socero meo optimo, a quo, Patre chariſſimo, dum nondum fere pueriles annos attigeram, amiſſo, amicitiam et curam quam maxime paternam ſemper expertus fui;

NEC NON,

JACOBO BUCHANAN

De Catter,

ARMIGERO, SCOTO,

Cui a me plurima debentur;

DENIQUE,

THOMÆ HAMILTON,

In Academia Glaſguenſi, Anatomiae ac Botanices Profeſſori; viro in rebus Medicis ac Chirurgicis praeclaro; Praeceptori in iſtis artibus meo primario; et cujus erga me hoſpitium et amicitiam non poteſt quin meminerim,

Ες τ᾽ ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ;

Diſſertatiunculam hancce,
Parvulum animi grati teſtimonium,
Dicatam volui

AUCTOR.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30789564_0001

DISSERTATIO MEDICA

DE

CYSTIRRHOEA.

DEFINITIO.

STRANGURIA; urina reddita albida vel lactis ſeri inſtar; ex eadem, poſt remoram aliquam, in matula materiae mucoſae et non friabilis depoſitio.

SYMPTOMATUM ORDO.

Symptomata ordine ſequente inſtare ſolent. Mictio adeſt, vel mingendi cupiditas frequens; urina cum difficultate ac rivulo parvo redditur; interim ad veſicae collum reſiſtentia quaedam

 percipitur;

percipitur; ex quo urinae fluentis obſtructio oritur, dolore, calore, quaſi ferventi per urethrae curſum tendentibus, ſtipata: Haec autem urinae reddendae cupiditas ita frequens, ut decimo quoque horae minuto ſaepius occurrat; aliquando autem per ſemihoram, ſed rarius horam ultra unam alteramve, urinam aeger retinere poteſt. Morbi initio, lotii redditi ruberrimus et nonnunquam ſanguinolentus color eſt; poſtea vero albidus vel lactis feri inſtar evadit; tum, poſt remoram in matula aliquam, materiam viſcidam, mucoſam, albumini ovi ſimilem, deponit. Haec autem, prae magna ejus viſciditate ac tenacitate, in fila aliquando ad ulnae dimidium vel amplius extenſa deduci poteſt; nonnunquam materies depoſita formam induit quaſi laniatam; tunc plerumque quantitas ejus parva eſt; aliis tamen caſibus, tam magna, ut urinae dimidium excretae fere ſuperet; haec autem, ſecundum quod tempus urina in veſica retenta fuerit, variabilis videtur; eandem etiam propter remoram foetidus iſte ac putridus, quo nares impingit, odor comparatur: Symptomata narrata, utpote quae morbum conſtituunt, aliis plerumque adventitiis ſtipantur; quorum teneſmus maxime frequens, cum dejectionibus nonnunquam numeroſis, occurrit. Haec inter conamina,

namina, ab inteſtino recto materies, iſti ex veſica ſimilis, mucoſa ſaepe excernitur. Dolores interdum, colicorum inſtar, cum inflatione aliiſque viarum primarum affectarum ſymptomatibus, exoriuntur.

Symptomata alia nonnulla nonnunquam obtinent; haec autem, ſecundum morbos quibus hic noſter alios conjungatur, variabilia; ergoque ſub hoc capite minime recenſenda ſunt.

OBSERVATIONES NOSOLOGICÆ QUÆDAM.

Morbus noſter a Domino Lieutaud catarrhi veſicae nomine deſcriptus invenitur; ille autem de eo quaſi morbo inaudito, omnibuſque auctoribus, Hoffmanno excepto, alto ſilentio ſubmerſo venditat. Hoffmannus de eodem, quaſi veſicae affectione rara, loquitur. Cuivis autem medicinae ſtudioſo, vel hujus artis libris verſato, affectionem neque tam inauditam, neque tam raram eſſe, quam ſibi ipſis hi auctores finxerunt, non poteſt quin liqueat: In alia praeterea hujus diſſertationis parte, hunc morbum Sennerto etiam notum fuiſſe, a Boneto autem ſaepius deſignatum, Hoffmannumque

ipſum

ipſum nobis caſus tres quatuorve ſuppeditaſſe, oſtendemus. Aliquibus forſan, ſymptomata ſupra narrata, niſi morborum aliorum comites, ſeſe non praebere, allegatum ſit. Fatendum enim equidem eſt, ſtranguriam urinamque mucoſam, morborum nephriticorum vel urinariae veſicae calculoſorum, plerumque eſſe ſymptomatica; ſed, ex obſervationibus poſtea adducendis, ſymptomata illa non ſolum morbis aliis pendere, ſed etiam, nullo alio exiſtente morbo, ex veſica ipſa idiopathice affecta oriri, nec non muci ſecretionem auctam, maximam noſtram attentionem mereri, quandoquidem, eo diminuto, ſymptomata alia levari ſoleant, patebit; hinc, morbum non ſolum ſymptomaticum, ſed etiam nonnunquam idiopathicum, liquet. Si autem idiopathicus ſit, proxime diſquirendum eſt, quiſnam ei in ſyſtematibus noſologicis tribuatur vel tribuendus ſit locus.

A ſyſtemate itaque Sauvageſiano, ut ordine primo, incipiendum eſt; illic ſub claſſe ix. et genere xxviii. morbum, Pyuriae ſub nomine definitum, invenimus; in iſta autem definitione, mictio puris, vel purulenta, cum mucoſa confunditur, etiamſi Sauvageſius poſtea ipſe confitetur, mucum inter et pus diſtinctionem manifeſtam eſſe;—Linnaeus nomine barbaro *Glus* utitur. Definitio ejus praeterea nimis

nimis curta, nec ſymptomata ſatis diagnoſtica praebentur. Vogel hunc morbum nomine omnino improprio, Chylariae, ſcil. deſignaſſe videtur; in ejus autem definitione ſymptoma morbi primarium, ſtranguria nempe, deeſt. Cullenus, Noſologicorum ordine poſtremus, celeberrimus vero, de hoc morbo, in ſyſtemate ſuo, ne unum quidem fecit verbum; quare hoc oriretur ſilentium, rationes adducere non noſtri hic eſt; tantum, ſumma cum deferentia, ſyſtemata noſologica, adhuc tradita, omnia, forſan ex ipſius rei natura, difficultatibus ac defectibus nonnullis laborare, nobis obſervare liceat. Nullum vero eſſe in quo difficultates minores et defecta pauciora, quam Culleniano, inveniuntur; eodemque tempore, non poſſumus non mirari, ad quot pauca genera noſologicorum aliorum farraginem reduxerit. Hujus autem ſyſtematis rebus in aliis praeſtantia cuivis lectori non poteſt quin luceat; nobis ergo, ſi ſub ſyſtemate tam conciſo, eleganti, ac utili, morbum neglectum collocare conantes, errores nonnullos commiſerimus, condonandum erit. Cullenus ſuas morborum claſſes diviſionibus duabus generalibus diſtinxit, quarum prima tres claſſes priores continet; ea autem complectitur morbos ſyſtema in genere afficientes. Secunda vero, quartam ac poſtremam claſ-

ſem

ſem amplectens, morbos corporis partem tantum affligentes, ſine ullo ſyſtematis generalis affectione, perſtringit. Quaeſtio igitur, Sub qua harum diviſionum collocandus ſit morbus de quo agimus, imprimis oriretur.

Ex diſſectionibus, cyſtirrhoeam inter et catarrhum communem, quoad glandularum mucoſarum affectarum ſtatum, ſimilitudinis quoddam obtinere conſtat; hinc morbos ambos ad claſſem ordinemque eundem, ac igitur ad Culleni Profluvia, primo ex intuitu referre ſuaderemur. Catarrhus vero, et ſub profluviorum ordine genera alia complexa, pulſu frequenti et ſyſtematis affecti ſymptomatibus aliis ſtipantur. Ex obſervatis autem, cyſtirrhoeam pyrexiam nullam vel alia ſyſtematis generalis affecti ſymptomata fere ſemper comitari patet; hinc et ſimilitudinem quam maximam propter, hunc inter morbum et gonorrhoeam, quoad et ſtatum partium affectarum, et materiem excretam, non inter morbos generales, ſed locales inter, recenſendum eſſe, et etiam ſub eadem claſſe, ad ordinem Culleni tertium, *Apocinoſes* ſcil. referendum, ducere fert animus.

CAU-

CAUSÆ.

Parte praegreſſa, morbum in duas ſpecies, ſymptomaticum ſcil. et idiopathicum, ſeſe dividere obſervatum fuit. Ad cauſas autem rite ac ordine inveſtigandas, forſan harum etiam ſpecierum, ſecundum quibus oriuntur cauſas, ulterius in varietates diſtinctio non inutilis foret; hoc ad propoſitum, en tabula ſequens.

TABULA.

I. Cyſtirrhoea ſymptomatica.

Sub qua comprehenduntur varietates ſequentes.

1. Cyſtirrhoea calculoſa.
   a. Ex calculo in veſica ipſa.
   b. Ex calculo in rene, pelvi ejus, vel uretere.
2. Cyſtirrhoea arthritica.
3. Cyſtirrhoea ſympathica vel ex aliis partibus affectis.
   a. Cyſtirrhoea ſyphilitica.
   b. ——— ex inteſtino recto affecto.
   c. ——— ex vagina in faeminis affecta.

II. Cy-

II. Cyſtirrhoea idiopathica.

1. Ex acribus aſſumptis.

2. Ex acrimonia in urina inducta.

3. Ex urinae retentione nimia.

Hocce cauſarum conſpectu dato generali, de ſingulis in ordine quaedam amplius proferre, necnon medicorum celeberrimorum ſcriptis obſervatiſque deducta, quibus cauſarum hujuſce morbi talium exiſtentia probari poteſt, teſtimonia exhibere reſtat.

1. Cystirrhoea Calculosa. Calculum in veſica muci excretionis auctae ſaepius eſſe cauſam, medicis fere omnibus non ignotum eſſe poteſt. Ad rem ſtabiliendam, in obſervationibus Boneti, Lieutaud, et Morgagni, exempla multa invenienda ſunt, alia in Noſocomio Regio Edinenſi nos ſaepius vidimus. Signa vero quibus in veſica lapidis exiſtentia dignoſci poteſt nonnunquam maxime dubia ſunt; quanquam enim praeſentia ejus cathetere plerumque detegi poteſt, tamen, ſi cathetere immiſſo non invenire potuerat, calculum nullum adeſſe, minime denunciandum ſit; quoniam exempla non deſunt, ubi eo ſemel, bis, terve introducto, nulla perciperetur; attamen, poſt pericula repetita, vel manu magis perita inſtrumentum

tum gubernante, lapis tentamina priora minore cum arte peracta illudens, ſenſibus tandem patefactus fuerat. Praeterea, etiamſi poſt tentamina maxima cum arte ſaepius inſtituta, lapidis perceptio nulla inveniretur, nullum tamen, exinde ſolum, adeſſe, nequaquam inferendum eſt; nonnunquam enim lapidem, veſicae lateri adhaerentem, tunicam ſibi formaſſe evenire poteſt, (Vid. Lieutaud, Anat. Med. Obſ. 1333. ad 1352.); quapropter, ex catheteris lapidem contra colliſione, ſonum ullum, vel vibrationes quaſvis praeſentiam ejus indicantes, percipi impoſſibile foret: In hiſce igitur caſibus, praeter ex catheteris uſu ſigna, diagnoſtica alia, ex aegri temperamento et ſymptomatum obſervatione deprompta, adhibenda ſunt. Ita, ſi temperamenti iſtius cujuſdam ad calculi formationem praediſponentis aeger ſit, ſi lapidem per urethram olim excreverit, ſi urina ejus unquam ſabuloſa apparuerit, vel ſi doloribus nephriticis calculi per ureterem in veſicam deſcenſum deſignantibus vexatus fuerit, tunc in veſica lapidem morbi cauſam eſſe veriſimile erit. Ex calculo autem in rene, pelvi, vel uretere, hanc veſicae affectionem oriri, diſſectionibus multis patet. Morgagnius ad hancce rem elucidandam exempla nobis plurima tradidit: In uno (Epiſt. XLII. 4.)

quidem, medici conſulti morbi ſedem in veſica fuiſſe non dubitarunt, ſed " mortui diſſectio ni-" hil quidquam mali in veſica, magnos autem " ramoſoſque calculos in renibus, oſtendit:" Alium ſimilem ex Harderi obſervationibus narrat, ubi corpore diſſecto dicit, " In veſica nihil praeter-" naturale obſervare licuiſſe; in rene autem al-" tero, non modo incluſas carunculis papularibus " arenulas copioſas, ſed praeterea ante ureteris " oſtium fuiſſe calculum oblongum, acuminatum, " ſilicis duritie," &c. (Morg. Ep. XLII. 5.) Multa alia hujuſmodi, ex Boneti anatomia practica, (Lib. III. Sect. xx. Obſ. xiii. Sect. xxviii. Obſ. xvi.) exempla petenda eſſent. Ex ſymptomatibus, quando in rene, pelvi, vel uretere ſit lapis, plerumque pronunciare difficile foret; nec magni forſan eſſet momenti: Majoris autem utilitatis erit, hos inter caſus et in veſica ipſa lapidem diſtinguere. Haec vero diſtinctio nonnullis etiam ambiguis ſtipatur; quoniam ex doloris ſitu nil pro certo dijudicare poſſumus; necnon ſymptomata plerumque ſimilia ſunt. Si autem, poſt catheteris uſum ſaepius repetitum, nullus in veſica perſentiatur lapis, nec aeger de dolore, in illius regione, gravativo queratur, et ſi vomituritio eodem tempore occurrat, ex Syden-

denhami auctoritate lapidis ſedem in rene, pelvi, vel uretere eſſe, ſuſpicandum ſit.

2. Cystirrhoea Arthritica.—Juxta Doctoris Clerk, aliorumque obſervata, filamenta mucoſa in urinis arthriticorum ſaepius inveniri liquet; hinc muci ex veſica ſecretionem adauctam, arthritidem, majore minoreve gradu, non raro comitari duceremus. Exempla vero magis ad rem pertinentia ſunt, ubi paroxyſmis arthriticis alternare, ac ideo, aliquo modo, de morbo iſto pendere cyſtirrhoea videtur. Duos tales caſus ex Vieuſſenio Sauvageſius nobis tranſcripſit; iſtis ambobus, paroxyſmis arthriticis ſubvenientibus, muci excretio ſupprimebatur, (Sauvag. de Pyur. arthrit.). Multos alios tales ſeſe vidiſſe dicit noſter celeberrimus Praeceptor Cullenus (Praelect. clin. ann. 1770-1.). Tres autem caſus memorat; primus, in virgine nobili obtinens, obſervatu dignior erat, ſecundus ac tertius viris nobilibus occurrerant: In duobus poſterioribus, mucoſae urinae excretionem paroxyſmis cum arthriticis non ſolum alternaſſe, ſed etiam aliquando cauſis paroxyſmi arthritici occaſionalibus, arthritidis acceſſui ſolito praeeuntibus, ſymptomatibus praegreſſis, excitatam eſſe obſervatum fuit. Cyſtirrhoeae arthriticae exiſtentiam probare hoc ſufficiat.

ciat. Cognoſcitur autem ex aegri temperamento, vitae genere, et ſymptomatum levatione, paroxyſmo arthritico ſubveniente.

3. Cystirrhoea Sympathica.. Sub hac caſus omnes ex partium veſicae vicinarum magiſve diſſitarum affectione morboſa orientes includendos cenſemus. Inter partes corporis noſtri diverſas ſympathiam quandam intereſſe, nemo hodie dubitet, quanquam quiſque fere theoria diverſa rem explicare tentet. De theoriis autem in hoc loco diſquirere minime ad noſtra pertinet; ſed potius ad varietatum hicce recenſitarum cauſas ſtabiliendas, teſtimonia proferre nunc noſtri eſt.

a. *Cyſtirrhoea ſyphilitica*. Hanc ſub titulo Pyuriae viſcidae Sauvageſio deſcriptam habemus. Eos qui olim gonorrhoeam paſſi fuerint aggreditur. Muci ex glandulis urethrae excretionem auctam (Anglice *Gleet*) temporis per multum poſt gonorrhoeae virulentiam extinctam nonnunquam remanere bene noſcitur; glandulis vero ad veſicae collum ſitis hancce affectionem transferri, ex eoque cyſtirrhoeae ſymptomata omnia evenire, non tantum probabile reſtat. Talem enim ſeſe ſaepe vidiſſe caſum teſtatur Cullenus (Prael. clin. 1771.). Talem Profeſſoris noſtri digniſſimi Hope, in Noſocomio Edinenſi, ſub manibus ipſe

vidiſſe

vidiſſe memini: In hiſce plerumque caſibus, ſtranguria paroxyſmorum febrilium, intermittentium inſtar, cum ſudore et muci excretione copioſa perfectorum, formam nonnunquam induit. Hacce febricula, gonorrhoea praegreſſa, et lapidis abſentia modis antea dictis cognita, varietas haec dignoſci poteſt.

b. Cyſtirrhoea ex inteſtino recto affecto vel *haemorrhoidalis*. Ad communicationem vel ſympathiam veſicam inter et rectum ſtabiliendam quam plurima adduci poſſint. Exempla ad rem pertinentia duo refert Hoffmannus (Vid. Conſult. et Reſponſ. med. cent. II. et III. § 3. caſ. 84. 93.). In primo, aeger fluxu haemorrhoidali olim laborans, haemorrhoidibus ceſſantibus, urinam, colore ſanguineo imbutam, maximo cum dolore excretam, et paroxyſmis redeuntem, mingere ſolebat. Hi autem paroxyſmi, aliquot poſt dies, fluxu haemorrhoidali iterum ſubveniente, terminabantur. In altero, generoſus, fluori haemorrhoidali etiam obnoxius, hoc ceſſante, mictione non ſanguinea, muco vero multo viſcido, aliiſque cyſtirrhoeae ſymptomatibus ſtipata, corripiebatur. In hiſce igitur caſibus, quin veſicae affectio ex haemorrhoidum ſuppreſſione ortum ſuum traheret non dubitandum eſt; quomodo autem fluxus ſanguineus,

guineus, ut in caſu poſteriori, in mucoſum mutaretur, non difficile forſan explicandum eſſet: Nobis vero in recto ipſo, ubi fluxus haemorrhoidalis ſaepe formam mucoſam induit, idem aliquando eveniſſe, ſatis nunc erit obſervaſſe. Haecce varietas ex cauſa plerumque dignoſci poteſt; ſed praeterea, in ea mictiones cruentas, poſtea in mucoſas converſas, morbi principio nonnunquam occurrere, obſervandum ſit; ex hoc, ſi aeger plethoricus ac temperamenti ad haemorrhoides praediſponentis ſit, etiamſi ano ſanguis nondum exſtillaverit, morbum ex eo fonte provenire ſuſpiciendum eſt. Talis caſus in Noſocomio, Praeceptori cel. Culleno obvenit (anno 1770-1,): Quidam, Petrus Whitehead, anno aet. 34, vir indigens ac labori aſſuetus, in quo quare ſyphilitidem praegreſſam ſuſpicaremur cauſa nulla fuerat, ſubito ac ſine ſymptomatibus nephriticis antecedentibus ullis, ſtranguria ſanguiniſque ex veſica profuſione corripiebatur; his ſymptomatibus per annos duos perſeverantibus, tandem vero, ſanguinis fluxu ceſſante, materiem mucoſam et viſcidam mingebat. Caſum huncce, quanquam haemorrhoidibus aeger nunquam laboraverat, ad fontem nullum alium praeter haemorrhoidalem referendum judicabatur.

c. Cyſtirrhoea ex vagina affecta. Ex partium vicinia, vaginae affectiones veſicae ſaepius communicatas fore conjiceretur; nihilominus cyſtirrhoeam, ex hac cauſa originem ducentem, tam raro invenimus, ut hiſtoriam hujuſmodi unam tantum, ſed bene ſtabilitam, et rem quam lucidiſſime probantem, nobis a Culleno traditam habemus. "Mulier, vidua, felicitates connubiales iterum expertura, maritum juvenem robuſtum ſibi aſſumpſit. Conſummatio nunc vero magis quam ei virgini evenerat difficilis erat, nec niſi dolore quam maximo perficiebatur; hinc pudendorum cum moleſtia ac dolore inflammatio oriebatur; coitus, juvenis mariti forſan ex ardore inſtauratos, effectus iidem ſemper ſequebantur; tandem autem hoc modo menſe peracta, chirurgus arceſſitur; remedia emollientia ſine ullo ſymptomatum levamine adhibebantur; ſtranguria necnon urinae ardore ſupervenientibus, amici ejus, caſum forſan venereum eſſe, ſuſpicantur, ergoque, neſciente chirurgo, mercurius ei exhibetur, eoque ſalivatio copioſa excitatur; nullum vero exinde auxilium recipiebatur. Quarto circiter vel quinto a nuptiis menſe, urina perſcrutantibus ſedimentum copioſum mucoſum deponere videbatur, ſymptomatibus ſtrangurioſis remanenti-

nentibus." Hic non dubitandum, quin ex vagina affecta ſymptomata cyſtirrhoealia ortum ſuum traherent; conſtrictio quaedam in vagina forſan praeternaturalis anſam inflammationi in ea exortae praebuerit.

II. Cystirrhoea Idiopathica. Hocce titulo omnes cyſtirrhoeae caſus, non aliorum morborum ſymptomaticos, cauſiſque in veſicam ipſam primario agentibus orientes, deſignare volumus; tales vero exiſtere caſus etiam, ut diximus, ex Sennerti ſcriptis pateret. Ille enim ex Cardani commentariis refert, 'Monachum quendam tantum 'pituitae lentae in matula ſimul concretae, ut o-'vi anſeris magnitudinem ſuperarit, ſibi oſtendiſſe, 'et tamen numquam calculo laboraſſe.' (Sennert. pract. lib. 3. pars 8. ſect. 1. cap. 3.). Dein ex Hollerio ſcribit, 'Quendam minxiſſe multa ſimilia li-'quidis margaritis, admodum pellucida, alia craſ-'ſiora, mediocriter cocto albumini ovi ſimilia.' Multa alia ſimilia ex Boneti obſervationibus deducerentur (Vid. Bonet. anat. pract. lib. 3. ſect. 18. obſ. 15. 17. 22.). Nunc autem, cyſtirrhoeam ex cauſis in tabula deſignatis oriri, probare nobis incumbit. 1. *Ex acribus aſſumptis*. Acria nonnulla, ſalina praeſertim, aſſumpta, in vias urinarias ſuos effectus peculiari modo oſtendendi vi pergaudere

bene

bene noteſcit; inter illa vero nulla hacce vi magis quam cantharides pollent; hinc non ſolum ex earum uſu interno, ſed etiam applicatione externa, ſtranguriae orientes ſaepius obſervantur. Hae (ſcil. ſtranguriae) autem tranſitoriae plerumque ac fugaces, nec muco viſcido ſunt ſtipatae; in aliis vero exemplis effectus pertinaciores ac diriores evenire poſſunt: Tales caſus etiam muci excretione aucta ſtipatos ſeſe ſaepe vidiſſe, refert Cullenus. Alia etiam acria mitiora ex ſyſtematis vel veſicae irritabilitate ſtranguriam gignere poſſunt; ita veſicae irritatio et mingendi cupiditas frequens ex ricini etiam oleo vel vini paululo aſſumpto oriri nonnunquam ſolent. (Cullen prael. clin. 1772).

2. *Ex acrimonia in urina inducta.* Acrimoniam urinae ex acribus aſſumptis oriri non denegandum; de urina vero, non ex aliquo in corpore introducto, ſed cauſa admodum diverſa, acri nonnunquam reddita, hic loqueremur; ita labor nimius, fluidorum partes tenuiores et aquoſiores diſſipando, ſalinas per vias urinarias tranſituras minus diffuſas, ac igitur acrimonia magis praeſtantes, reddat. Hinc poſt exercitia vehementiora ac diuturna, urina coloris ruberrimi et cum ſtranguria nonnunquam excernitur: Ex hoc fonte in equis ex veterinariorum obſervationibus ſtrangurias ſaepius oriri pateret.

Bonetus praeterea caſum ex Thoma Bartholino refert; ubi, ex geſtatione nimia ac tempore eodem ad Solem expoſitione diuturna, primo ſanguinis mictione juvenis nobilis aeger corripiebatur; dein ſtranguria, qua extinctus fuerat: In defuncti vero corpore nihil vitii praeter mucum in veſica et ureteribus apparebat. Exemplum ad eandem rem, hyeme praeterita, in Noſocomio Edinenſi ſeſe obtulit. Alexander M'Donald, vir aet. 31, labori aſſuetus, quinque ab iſto tempore circiter annis, ſtranguria, mictione mucoſa, aliiſque cyſtirrhoeae ſymptomatibus, laborabat; lapidem nunquam excreverat, nunquam arenulis urina ſcatebat, neque poſt catheteris uſum ſaepius inſtitutum calculus unquam percipiebatur: Querimoniae autem ejus labori nimio ſuccedebant; neque, cui tribueretur, aliam ſciebat cauſam.

3. *Ex urinae retentione nimia.* Ex hoc fonte mala ortum ſuum multa trahere, exemplis quam plurimis ſtatueretur: Inflammatione veſicae enim, urina in ſolenni convivio ultra conſuetudinem detenta, exorta, ſupremam ſibi diem cel. Tycho de Brahe traxiſſe dicitur (Bonet. de urin. ſupp. obſ. xii. 5.). Ex tali vero cauſa cyſtirrhoeam etiam oriri ab Hoffmanno probatur (cent. 2. et 3. caſ. 82.).

Quomodo

Quomodo retentio haec nimia ſuos edat effectus poſtea explicandum erit.

DE CAUSARUM ACTIONE.

Parte praegreſſa, ex auctoribus, ad cauſarum allegatarum exiſtentiam evincendam, exempla tantum adduximus; nihil autem, vel nihilo proximum, de earum actione diximus; neque, more ſolito, in praediſponentes et occaſionales vel excitantes diviſionem fecimus. Nunc igitur quaedam de illis diſſerere nobis incumbit; et, 1. *De calculorum actione.* Vias urinarias, irritabilitate indutas, urinam etiam ſtatu naturali acrem eſſe, omnibus hodie conceditur; hinc partes ſenſibiles ab acrimonia defendendi oriebatur neceſſitas. Huic vero propoſito, tunicam ureterum et veſicae, ſed praecipue ad collum ejus, internam, glandulis ad mucum ſecernendum inſtructam, invenimus. Hae autem glandulae liquorem ſuum, quo magis irritentur, copioſiorem effundent. Hoc modo calculum in veſica plerumque agere, (irritatione ſcil. glandularum circa collum ejus). Sed quo modo lapis tunicatus, ut nonnunquam accidit, irritationem ad veſicae collum induceret, quaeſtio non tam facilis; duobus vero modis

modis ſolvenda ſit: *1mo*, Lapidem, antequam tunicam ſibi formaverit, aliquo pro tempore, laxe in veſica ſeſe pervolviſſe ſuſpicaremur; hinc glandulas etiam ad collum ſitas ejus contactu irritaret: Ex hac vero irritatione ſenſilitas partium aucta oriretur; exinde autem urinae acrimonia, non antea perceptibilis, pro cauſa irritante ac excitante ageret. *2do*, Etiamſi a principio tunicatus ac fixus fuerit lapis, eoſdem nihilominus effectus edere potuerit; hoc vero, ex irritatione a loco ubi lapis haeret, per veſicae tunicas collo ejus communicata, explicandum: Eodem quoque modo, renis, pelvis ejus, vel ureteris calculos, actiones ſuas ad veſicae collum extendere, ſuſpicandum. Quomodo autem hae communicationes per membranas continuas fiant, et ubi, ex membranarum terminatione, anulus quaſi tendinoſus ſit, ut ad veſicae collum ſuos effectus praecipue ederent, eſt quaeſtio tam obſcura ac theoriis tam ſubtilibus involuta, ut, hoc loco, ſilentio praeterire melius duximus. Nunc, de *arthritidis*, ut cauſae, actione, proxime diſquirendum. Arthritidis in nulla corporis unica tantum parte ſedes coercetur; ſed partem unam, nunc alteram obſidet. Hinc ventriculus necnon viſcera abdominalia omnia ejus aſſultibus obnoxia ſunt; renes quoque non immunes; hic enim paroxyſmos, nephriticis

ticis quam ſimillimos, nonnunquam excitare ſolet. Ex antea autem dicta renes inter et veſicae collum communicatione, morbum etiam ad veſicam tranſferri facile concipiatur; partium corporis externarum arthritide obſeſſarum ſenſilitatem magnopere augeri, ab omnibus hunc morbum expertis conclamatur; hanc etiam ſenſilitatem auctam partibus internis affectis, ac igitur in veſica, obtinere probabile videtur: Hincque urina pro cauſa excitante (ut prius dictum) hocce in caſu erit. 3*tio*, *De cauſarum ſympathicarum actione* nihil pene prorſus proferendum habemus. Sympathia inter partes diverſas, duobus fontibus, connectioni ſcil. inter nervos cuidam, vel iſti ex vaſis ſanguiferis orienti, forſan tribuenda eſt; ex hiſce ambobus varietatum hocce ſub capite recenſitarum actio aliquo modo pendet.

II. De Causarum Idiopathicarum Actione---Duarum primarum, acrium ſcil. aſſumptarum, et urinae acrimoniae inductae, ex antea de calculis dictis, actio ſatis lucide patebit; quomodo vero urinae retentio nimia ſuos effectus edat, explicatione forſan egeat. Nimia retentionis actio duobus modis explicari poteſt; imprimis, urinae veſicam venis abſorbentibus perfrui, hiſque ex cavitate ejus urinae partem abſorberi haud abſurdum

dum videtur; hinc vero, partibus urinae magis aquoſis primo abſorptis, partes relictae minus aqua dilutae, ideoque acriores fiunt; vel, 2do, diſtenſione, retentione nimia orta, veſicae collo conſtrictionem induci; ex hac autem conſtrictione glandulas mucoſas ibi ſitas irritari atque emulgeri concipere poſſumus.

Glandulas enim mucoſas veſicales, ſed praeſertim ad ejus collum, ſedem noſtro morbo praebere, ex diſſectionibus multis patet. Hae vero glandulae tumidae ac in veſicam nonnunquam pendentes inveniuntur, (Morgag. ep. xlii. 12. 13.); veſicae autem tunicae carnoſae ac tam craſſae, ut ejus cavitatem fere totam compleant, (Bon. lib. III. ſec. xxviii. obſ. xix. xx. Lieutaud de veſ. ſchir.) Diſſectionibus vero ſolis cauſam morbi proximam aſſignare, objectionibus nonnullis exponitur; Quae enim poſt mortem apparent, morbi tantum eſſe effectus dici poſſint: Ad rem haec pertinent; quamquam enim veſicae tunicae craſſae ac glandulae tumidae poſt mortem inveniantur, non quare harum partium hicce ſtatus, ut morbum conſtituens, haberetur, exinde ſequitur. Ex diſſectionibus vero, ex hiſce glandulis affectis morbum oriri, liquet. Ergo, ſi modum quo afficiuntur deſignare poſſumus, cauſam efficientem habebimus. Hoc tantum

cauſarum

cauſarum diverſarum inveſtigatione faciendum ſit; ex iſta vero eas omnes vel tunicae glanduloſae ſenſilitate vel urinae acrimonia augendis agere; ſi autem urinae acrimonia adaugeatur, partium ejus irritationi ſubjectarum ſenſilitatem etiam adaugebit; hincque igitur cauſas omnes ſenſilitatem ad augendam tendere pateret. Ex hacce itaque glandularum ſenſilitate adaucta omnium ſymptomatum explicatio veniret: Ex eodem quidem fonte ſymptomata ſtrangurioſa oriri facile liquebit; ex ea etiam, urina pro cauſa ſemper excitante agente, muci ſecretio adaucta explicanda foret. Sed quomodo muci magna iſta viſciditas exoriretur, non primo intuitu apparet; ſi vero, glandulis irritationem perpetuam applicari, iſtaque organorum ſecretioni adaptorum aſſidua irritatione, atoniam aliquam, vel potius partium laxitatem morboſam, non poſſe quin ſubveniat, perpendatur; quare, morbo progrediente, muci viſciditas fere ſemper adaugeretur, etiam patebit. Ex eadem ſenſilitate adaucta, nec non irritatione perpetuo adhibita, veſicae tunicarum craſſitudo, cavitatis ejus diminutio, atque glandularum tumiditas, oriri videntur; haec vero glandularum tumiditas, necnon tunicarum craſſities adaucta, quanquam ut morbi tantum effectus habendae ſint, tamen impetum

petum vaſorum mucum ſecernentium poſtea adaugendo curationem arceant; hocque conſpectu, in morbi ſtadio provectiore, ut cauſae praecipue morbi procatarcticae haberentur.

DIAGNOSIS.

Morbi quos inter et noſtrum diagnoſtica nonnulla ſtatuere neceſſe erit, *Gonorrhoea*, *Pyuria*, ac *Leucorrhoea* ſunt.

1mo, Ex gonorrhoea dignoſcitur, ex hoc, quod in illa, muci ex urethra, ſtillicidio plerumque perpetuo, manatio fit; in cyſtirrhoea vero, non niſi cum urina mingitur.

2do, *Pyuria*. Hoc genere Sauvageſius (ut antea dictum) et muci et puris mictionem incluſit; ſed etiam ex Sauvageſio ipſo diſtinctionem intereſſe apparet; haec vero diſtinctio trahitur, imprimis, ex materiarum urina cum excretarum conſiſtentia. Pus enim friabile nec ſtructura tenaci praeditum; mucus autem tam tenax ac viſcoſus, ut matulae fundo inverſae quam tenaciſſime nonnunquam adhaereat, et in ſilamenta longiſſima diduci poſſit. Pus coloris griſei, mucus vero albidus ac pellucidus, invenitur. Praeterea, puris excretio rariſſime, ſi unquam, niſi poſt partes eroſas vel vaſa rupta

obtinet;

obtinet; hinc febri hectica ſtipatur. Muci vero excretio ſine eroſione ulla vel febre obtinere plerumque videtur; ex hoc autem diſcrimen aliud inter morbos exoritur.

3tio, *Leucorrhoea*. Hoc in morbo ſymptomata ſtranguriofa nonnunquam inveniuntur. Diagnoſis facile vero ſumenda ſit, ex eo quod in iſto materies mucoſa ex vagina conſtanter emanat; urina autem non turbida, neque ſedimentum album deponit.

PROGNOSIS.

Quo rite de morbi eventu felici ſeu fatali dijudicetur, tum cauſas, ejuſdemque durationem, nec non ſymptomatum indolem, accuratius omnino perpendendas eſſe adparebit. Ita ſi ad veſicae calculum, ortum quaſi exinde accipiens, morbus referri poſſit, et nihil ſit cauſae quare ſuppurationem, (quae crebrius huic malo finem imponere ſolet), imminere ſuſpicaremur, ut ad curationem perfectam attingatur, quam plurimum lithotomia pollicetur: Si vero per longum temporis morbus inveteraverit, et ſigna ſtatum purulentum denotantia jam jam ſeſe manifeſta reddiderint, dum aegrotus prae corporis habitu ad operationem ſuſti-

nendam parum valet; tunc prognoſis infauſtiſſima trahenda ſit. Denuo malum, calculis in ureteribus, pelvi, ſeu renibus exortum, eventum ut plurimum infelicem denunciat; quippe quod, ſi eorundem magnitudo, cur ibidem adhaereant, pro cauſa ſit, vel ſaltem ne per ureteres in veſicam tranſirent prohibeant, quo exinde per operationem chirurgicam, ut caſu priore, extraheretur, nullus modus reſtat: Quod ad cyſtirrhoeam, originem ſuam ex arthritide trahentem, ſpectat; nunquam, ad ſanationem ex toto adeundum eſſe, forſitan ſperare liceat; quandoquidem arthritidis curatio nos omnino latet. Cyſtirrhoeam ſympathicam, ſi tempore idoneo noſmet tantum accingamus, nos penes ſit mitigare, vel penitus fortaſſe fugare. Quod idem aeque ad idiopathicam pertinet, cujus cauſis, ſi ad morbi primum inſultum cognoſcerentur, obviam ire haud difficile foret; attamen, in omni fere caſu, curatio perfecta vix unquam efficienda eſt. Rarius enim morbus adnotatur, donec veſica denſitate permultum adaugetur, ac glandulae mucoſae tumefactae fiunt. Quapropter, etiamſi ſymptomatibus urgentibus quodammodo obviam eamus, et vitam aegroto magis placidam reddere conemur; plerumque tamen morbus, urinae ſuppreſſione, nullis remediis, nulla arte devincenda, ſeu veſicae

exulceratione,

exulceratione, quae ſcenam infelicem fato prorſus inevitabili claudit, tandem finitur.

METHODUS MEDENDI.

Haec forſan, cauſas ſecundum quibus oriretur morbus, ſeſe mutatam haberet. Quoniam vero haud rarius, ut ſupra memoravimus, morbus ſymptomaticus ſit, vel ex aliis vitiis rectius deduci poſſit, curationem perfectam ex hiſce amovendis crebrius pendere, liquido patebit; modos vero diverſos quibus hoc perficeretur perſtringere, ultra hujuſmodi diſſertationis terminos nos divagari cogeret. Quapropter, melius fortaſſe erit, ut animum ad indicationes tales quae, ſi non ab illis morbus ex toto fugatur, attamen, omni ferme caſu, ad ſymptomata ſublevanda vias oſtendunt, praecipue advertamus: Hae itaque in duas ſequentes forſan reſolvi poſſunt.

I. Senſilitati partium affectarum nimis adauctae obviam ire. Quod item perficitur, 1mo, Irritantia vitando: 2. Opiatorum uſu: 3. Remediis vulgo lithontripticis dictis: 4. Cicuta.

II. Acrimoniam in urina praeternaturalem fugare, *diluentibus* atque *demulcentibus*.

Ex

Ex eis quae antea de cauſarum diverſarum actione protulimus, haſce indicationes omnino neceſſarias eſſe, ſatis conſtabit; de modis itaque quibus perficiantur nunc in ordine differendum.

1. *Irritantia vitando*--Ex antea dictis, muci excretionem quovis irritante pro tempore non ſolum augeri, ſed etiam partes jamjam nimia ſenſilitate gaudentes iſta irritatione magis ac magis ſenſibiles reddi, conſtat: Ergo ab irritantibus quibuſcunque ex toto abſtinendum eſſe patebit. Hinc exercitium nimium vitandum. Quod ad regimen ſpectat, quam maxime praecipue ſit cavendum. Cibum animalem, quam fieri poteſt, in neglecto relinquere oportet; vel forſitan aegrotus carnibus albidis, vel iis in ſtatum putridum nimis facile divergentibus, tantum uteretur; carne ſalibus condita omnino evitata. Diaeta, ſiquidem aegri conſtitutioni non noceret, ex vegetabilibus refrigerantibus conſtare deberet; ab liquoribus, quippe qui viribus ad vias urinarias irritandas perpolleant, ſpirituoſis abhorrere oportet: Alvus, ſi adſtricta ſit, clyſmatibus laxantibus, ſeu purgantibus lenioribus, elect. lenitivo ſcil. ſeu mannae pauxillo, modice aperta ſervetur: Haecce enim catharticis ſalinis hoc in caſu magnopere praeluceant; quia illa (ſalin. ſcil.)

ad

ad vias urinarias ſtimulandas magis importuna inveniuntur.

2. *Opiatorum uſu.* Opii, quo ut irritationi obviam eatur, vel nimia partium ſenſilitas pro tempore fugetur, virtutes adeo omnibus ſunt bene notatae, ut nihil nunc forſan de iis enunciare neceſſarium ſit. Exinde haud tantum ob dolorem, quo patiens, acutiſſimum, tentatur, ſed etiam ad ſtillicidium, quod, materiam mucoſam abluendo, partes ut facilius urinae acrimonia afficiantur reddit, compeſcendum ſaepius non fruſtra uſurpantur. Haud injuria fortaſſe diceretur, opiata, frequentius exhibita, ad diatheſin in quamlibet phlogiſticam, forſan tunc temporis veſicae cervici infeſtam, adaugendam vergere. In nonnullis itaque caſibus ne exhibeatur, cavendum ſit. Quando autem ſymptomata violentius ſaeviunt, ad remedia temeraria illico confugere nonnunquam foſitan neceſſarium; et bonos opiatorum effectus, utpote qui ad dolorem mitigandum, et irritationem urinae crebriorem occurrendam, valent, eorundem malis quam longiſſime praelucere adpareret. Profeſſor ill. Cullenus, morbum opio, et nullo alio remedio, ſaepius ſublevari poſſe, (Clin. Lect. 1770--1,) obſervat; et ulterius ait, cuidam viro nobili apud Londinum a medicis conſultis dictum

tum fuiſſe, ſeſe fruſtra morbum mitiorem reddere conaturos, ni Turca fieret, et opio penitus ſolo victitaret. Opium porro, in hoc morbo, doloribus colicis, necnon dejectionibus alvi crebris, quae nonnunquam ſeſe exhibent, obviam eundo, utiliſſimum erit; ſi vero alvus conſtipata fuerit, opii uſum haud parvum incommodi conſequeretur. Quare, tali caſu, eodem tempore quo opio utamur, catharticum aliquod lenius etiam praeſcribere, vel remedium viribus ſedativis aeque ac laxativis praeditum adhibere, haud alienum foret. Talibus autem virtutibus gaudere jactatur *hyoſcyamus*. Hujuſce extractum laudibus quam maximis cumulatum fuit; minime vero in hiſce regionibus artis medicinalis exercitatio, an ſatis juſte collaudetur, clarius probatum reddit; adſunt attamen experimenta, quae talibus perfrui virtutibus evincant. Cullenus ait, quendam virum generoſum, qui juxta ejus mandata idem aſſumpſit, plus ex illo quam ex alio medicamento commodi accepiſſe. Ex hiſce itaque alia experimenta, quo ejuſdem vires rite cognoſcerentur, facere induceremur.

3. *Remedia lithontriptica.* Sub hoc capite *aquam calcis*, *alkali cauſticum*, necnon *uvam urſae*, praecipue comprehendi volumus. Etiamſi vero nomen

nomen lithontripticorum adhibuerimus, tamen medicamentorum id genus vi calculum in veſica ſolvendi gaudere longe nobis cenſere abſit; cauſis autem hujuſce noſtrae ſententiae in neglecto relictis, lectorem ad diſſertationem inauguralem Doctoris Badeley, De tophis et calculis in viis urinariis, Edinburgi anno poſtremo editam, referremus. Tametſi vero potentiis calculum ullo modo ſolvendi talia medicamenta perfrui haud patet; quandoquidem tamen commodi multum ſecum ſaepius adferant, quomodo hi effectus naſcantur exponere, operae fortaſſe pretium erit. Hacce autem inveſtigatione, imprimis, an haecce medicamenta quamlibet inter ſe communem virtutem poſſideant, conſiderare neceſſe erit. Aquam calcis, alkali cauſticum, et uvam urſae, quaſi plurimi nunc habita, retulimus; multa tamen vero alia terrea ac vegetabilia ſuppetias adferre obſervata fuerunt; (Sennert de cal. human. et Hoff. paſſ.). Omnia autem terrea haecce atque alcalina vi acida abſorbendi fruuntur: Vegetabilia adſtringentia ſunt; (uvam vero urſae vi adſtrictoria pollere ex hoc patebit, quod in regionibus nonnullis ad coria depſenda uſurpatur). Omnia vero adſtringentia acida vi abſorbendi etiam pollere, ex eorundem in attramento parando uſu videatur,

videatur, in quo caſu, juxta Cullenum, vires ſuas, ferrum ab acido praecipitando praecipue exerceant: Exinde haecce remedia omnia acida in genere abſorbendo utiliſſima evadere probabile ſaltem evadit. Uti vero aciditatem abſorbentia in primas vias, ubi liquidum iſtud ſeſe exhibet, tantum peragere queant. Neceſſarium itaque erit dicere quomodo iſtiuſmodi abſorptio primas vias afficere poſſit, quo ejuſdem effectus ad veſicam propagari queant. Pro comperto habemus, aciditatem in omnibus morbis qui cum alimentarii canalis tono imminuto, ut in hypochondriaſi ac hyſteria, ſtipantur, primas vias ut plurimum affligere. Eadem aciditas mala calculoſa quoque comitatur. In hiſce exemplis, etiamſi aciditas originem, ad primum, ex fibrarum inteſtinorum ſolidarum conditione traheret; pro certo tamen cognitum eſt, quod ſymptomata, aliquando poſt morbi initium occurrentia, vel ad idem ſuſtinendum valeant, vel pro cauſis excitantibus poſtea adſint. Hoc praeſertim ad primarum viarum aciditatem referri poteſt; hinc medicamenta, ad aciditatem imminuendam vergentia, atoniae quam iſta aciditas provocare poſſit nonnullo in modo occurrere queant; hocce in modo abſorbentia directius in primas vias agere nobis in animo cenſere

eſt.

eſt. Hodie vero, ex uſu corticis peruviani, bene ſtabilitur, quod remedia, primas vias tantum vel primario afficientia, ſuos effectus, ad alias ſyſtematis partes morbidas, propagare poſſint. Eodem modo forſitan effectus ex abſorbentibus ſuborti, ad veſicam propagati, iterum tonum partium et glandularum mucoſarum (utpote qui ex longa morbi duratione e neceſſario confractus fuerit) praecipue reſtituendo, munere ſuo fungantur. Uti haecce medicamenta in morbis calculoſis, ita etiam in veſicae vitiis nequaquam calculis oriundis, utilitatem nonnunquam iiſdem modis adferant. An unum interea alteri antecellat, haud penes nos eſt dijudicare ; quoniam utrumque ſuis fautoribus aeque pergaudet. Aquae calcis et alkali uſurpandi methodus hic in ſilentio praetereatur ; quandoquidem quamplurimi viri celeb. de eadem alibi verba fuſius fecerunt. Sin autem, quomodo cauſt. alkali optime paretur exhibeaturque, cognoſcere velis, theſin Doctoris Badeley, antea citatam, conſule. Uva urſae bis terve indies in pulvere adhibeatur, a parvis tantum doſibus, quales patientis ventriculus facilius ferat, ad primum, incipiendum ſit. Hae autem doſes ſenſim atque ſenſim adaugeantur ; ſin, uti alia adſtringentia, ad dejectiones alvi crebriores exci-

tandas aptior ſit, haud abs re eſſet, cum unaquaque doſi, laudani liquidi pauxillum, a quo tales effectus compeſcerentur, commiſcere. Quoniam autem hujuſce remedii vires tarde ut plurimum ſeſe oſtendere videntur, neceſſarium erit ut ejuſdem uſus longius protraheretur, ſi quidlibet commodi exſpectandum foret.

4. *Cicuta.* De ejus, in hocce morbo, utilitate vix quidlibet ex experientia conſtat; nec fautoribus ſuis, qui tam audaciter atque magnopere eandem collaudaverunt, facile credendum ſit. Nonnullis vero in morbis, ut in ſchirro, de ejus utilitate teſtimonia minime dubitanda habemus. Quomodo vero in hiſce caſibus ſuos edat effectus, minime liquido patet. Antea obſervatum fuit, ſenſibilitatem glandularum juxta veſicae collum, in ſtadio morbi provectiori, tunicarum ejus denſitate adaucta ſuffulciri, quae etiam conditio ſchirroſitati glandularum perſimilis ſit. In hocce morbi ſtatu, ex analogia, cicutam modo communi exhibere vellemus; nec dubium nobis reſtaret, quin ejuſdem periculum faceremus, ſi alia remedia ſpem noſtram fefellerint.

II. Acrimoniam in urina praeternaturalem fugare. Huic indicationi, ut antea dictum, ſubſerviunt *diluentia* et *demulcentia*.

Sub

Sub *diluentium* titulo, omnes liquores mitiores atque aquoſi, quotquot pro potu ordinario uſurpentur, comprehendi volumus. *Demulcentia* in genere quoddam mucilaginoſi cum potu conjunctum, ad acrimoniam obtundendam, denotant. Sed eidem capiti haec remedia adſcribenda cenſemus; propterea quod eorum actio nobis quaſi omnino ſimilis, necnon effectus, tantum ex eo quod partes fluidorum aquoſas adaugent, oriri videntur. Ex fluidis vero ſic adauctis, partes eorum ſalinae latius ſeſe diffundent; unde, ut minus acriter viis urinariis percipiantur, evenire poſſit. Quapropter hoc in modo remedia talia haud tantum utilia fore, ubi urina acrimonia praeter naturam abundaverit, verum etiam aeque valere, ſi, urina acritate tantum naturali praedita, partium ſenſibilitas augeatur, in liquido adparebit. Uti antea liquores ſpirituoſos vitandos eſſe commonſtravimus, ita, ad hanc indicationem perfectius complendam, aeger liquores mitiores, ut aquam ſimplicem cum lacte permixtam, vel lactis ſerum, quotidie pro potu communi bibat. Si ardor urinae crudeliter ſaeviret, liquoris quantitas adaugenda eſſet; et, ut conſuetudini communi aſſentiri videremur, quoddam forſitan mucilaginoſi, ut g. Arab. vel ſeminium lini, ei

addendum

addendum eſſet. Potus frigidi quam calidi potius inhaurirentur; liquores enim tepidi, copia magna inhauſti, ſyſtematis robur frangere tendunt; unde, ut ab theae uſu immodico aegrotus abſtineat, neceſſe erit.

FINIS.